SURINAME EN DE REGERING: KORTE VERTOOGEN OVER HET...

SURINAME

EN

DE REGERING.

KORTE VERTOOGEN

OVER HET

VRAAGSTUK VAN DEN DAG.

AMSTERDAM,
C. J. BORLEFFS.
30 April 1845.

SURINAME

EN

DE REGERING.

SURINAME

EN

DE REGERING.

KORTE VERTOOGEN

OVER HET

VRAAGSTUK VAN DEN DAG.

AMSTERDAM,

C. J. BORLEFFS.

30 APRIL 1843.

GEDRUKT BIJ BAKELS EN KRÖBER.

VOORBERIGT.

De zucht naar eene grondwettige orde van zaken, de handhaving der regten en belangen van Suriname, de onbelemmerde uitoefening van het regt van petitie hebben eene groote schrede voorwaarts gedaan! Met zeven en veertig *tegen* zeven *stemmen is op den 25sten dezer tot het benoemen eener commissie van onderzoek met betrekking tot de beide adressen der Surinaamsche belanghebbenden in de Staten-Generaal besloten.*

Die uitkomst is eene schoone zegepraal over de vreesachtigheid en kleingeestigheid der ministeriëlen, over het onbeperkt gezag en de bitse bejegening van den minister.

Thans zal met volkomene onpartijdigheid en waarheidsliefde het geschil tusschen Suriname en de Regering worden beslist, en het voorstel tot redding van Suriname zal uit den boezem der Staten-Generaal zelve uitgaan.

Aan die beslissing, aan dat voorstel moet onderzoek *voorafgaan: elke bijdrage, die aan dit onderzoek*

bevorderlijk zou kunnen zijn, worde met bescheidenheid bijgebragt en met heuschheid aangenomen.

Van mijne zijde biede ik daartoe de vertoogen aan, welke met het opschrift: het Adres over de Surinaamsche Aangelegenheden en de Redevoering van den Minister van Koloniën *als ingezonde stukken in het Handelsblad werden opgenomen, en waarover de geachte Redactie mij vergunt nog eenmaal te beschikken. Gaarne neem ik deze gelegenheid tot eene afzonderlijke uitgave dier stukken te baat, ten einde alzoo tevens aan eén vereerend verzoek mij daartoe reeds vroeger kenbaar gemaakt, te voldoen.*

Hoe geschikt toch voor de openbaarheid de opname dezer stukken in het Handelsblad ware, was daaraan echter, gelijk altijd, dit nadeel verbonden, dat de plaatsing in opvolgende nummers zoo ligt het verband verloren gaan of immers minder doet uitkomen.

Een Naschrift *en enkele* Aanteekeningen, *waartoe mij onder anderen de lezing der Koninklijke Besluiten van* 6, 9, 21 *en* 25 *April, het tweede adres der Surinaamsche belanghebbenden en de* Verzameling van stukken aangaande de Surinaamsche Aangelegenheden *aanleiding gaven, heb ik gemeend bij deze uitgave niet te mogen achterwege laten.*

Amsterdam, 28 *April* 1845.

»Wij vestigen bijzonder de aandacht onzer lezers op de in het *Handelsblad* voorkomende ingezonden stukken met het opschrift: »*Het adres over de Surinaamsche Aangelegenheden en de* »*Redevoering van den Minister van Kolonien*,'' waaromtrent wij geheel de beschouwing des Schrijvers deelen en waarom wij het dan ook niet noodig achten dit onderwerp thans verder afzonderlijk te behandelen.''

Handelsblad, 8 *April* 1845.

I.

DE BERAADSLAGINGEN.

Van het eerste oogenblik af dat het adres over de Surinaamsche aangelegenheden bekend werd, wekte het alom de meest levendige belangstelling op, ontvonkte het de meest algemeene deelneming in het lot der kolonie.

Met verlangen zag men het rapport der commisie voor de verzoekschriften te gemoet, met ongeduld verbeidde men het besluit der Kamer.

En de Tweede Kamer zelve? Klaarblijkelijk waren de leden met het onderwerp geheel vervuld: eenigen wilden uitstel, om de zaak op de lange baan te schuiven; anderen uitstel, om de zaak grondiger te onderzoeken; eenigen wilden eene commissie van onderzoek: anderen, overeenkomstig de gezindheid van de meerderheid der commissie voor de verzoekschriften, de nederlegging ter griffie en renvooi aan den minister: — en (welk een buitengewone ijver!) de minister was reeds in de vergadering tegenwoordig, met eene geheel geschrevene redevoering in den zak, om dadelijk de inlichtingen te geven, die de commissie eerst door eene toezending van het adres zoude willen verkrij-

gen, — om dadelijk zich te verantwoorden, alvorens zelfs de Kamer beslist had of men daarop zoude aandringen. — Maar, wat het zonderlingste was, al die meeningen, al die bedoelingen, al die gevolgen waren in de vergadering reeds bekend, alvorens nog ééne enkele syllabe van het rapport gelezen was: alleen het eindresultaat was nog onzeker.

Die uitslag was voor den minister eene teleurstelling; hij heeft zijn doel niet bereikt. Het was zelfs voor het minder scherpziende oog blijkbaar, dat zijne tegenwoordigheid, zijne redevoering, in verband met het voorstel der commissie voor de verzoekschriften, bestemd was om eene onmiddellijke beslissing der Kamer uit te lokken, om — daar de verlangde inlichtingen nu reeds gegeven waren! — het adres eenvoudig ter griffie neder te leggen, dat is, met eere te begraven. En deze taktiek is geheel mislukt. De redevoering, hoe kunstmatig aangelegd, om eene oogenblikkelijke zegepraal te behalen, had niet alle leden der Kamer doen verstommen, enkele durfden nog van de tegenstrijdige opgaven van daadzaken, van de nadeelen van het autocratisch stelsel, en wat dies meer zij te gewagen, en het nemen eener beslissing werd verdaagd, terwijl naauwelijks eene enkele stem het waagde, zich voor een dadelijk besluit in den ministeriëlen zin te doen hooren.

Wij twijfelen niet of het bekomen uitstel zal door de belanghebbenden dienstbaar worden gemaakt aan het geven van feitelijke ophelderingen of het bekendmaken van tot de zaak behoorende bescheiden (1), ten einde aan de Kamer de dringende noodzakelijk-

heid van een nader, volledig, onpartijdig, gemoedelijk onderzoek voldingend te betoogen.

Van onzen kant hebben wij ons den tusschentijd ten nutte gemaakt, om de geheele zaak nogmaals van nabij en op nieuw te onderzoeken. De resultaten van dat onderzoek zullen wij, in eenige hoofdpunten zamengevat, achtervolgens ontwikkelen.

II.

HET AUTOCRATISCH STELSEL.

Volstrekte willekeur en eigenmagtig bestuur in de regeling van al de koloniale aangelegenheden, met algeheele uitsluiting van de Staten-Generaal van allen invloed daarop, ziedaar het stelsel dat door den minister van koloniën meermalen met kracht is voorgestaan en dat door hem dagelijks in toepassing wordt gebragt.

Het is tegen dit stelsel, dat de adressanten met al de kracht der overtuiging, op ervaring gegrond, zijn opgekomen, waarvan zij de onbestaanbaarheid met den constitutionelen regeringsvorm in het algemeen en met onze grondwet in het bijzonder hebben beweerd, en zij zijn daarbij geheel in overeenstemming met hetgeen meermalen door onderscheidene leden van de Staten-Generaal in de Tweede Kamer is betoogd geworden.

De gronden, welke door den minister wel eens voor de uitsluiting der vertegenwoordiging van alle bemoeijing met de koloniale aangelegenheden zijn bijgebragt, waren nooit uit het constitutionele staatsregt in het algemeen, werden altijd uit de bestaande

grondwet afgeleid. Hoe? zoude dan onze grondwet hier met constitutionele begrippen in strijd zijn? Indien dat het geval was, het zoude dan alleen eene reden te meer zijn, om haar zoo spoedig mogelijk te veranderen. Hoe rijk de minister ook ware met het aanhalen van voorbeelden van hetgeen elders geschiedde, geen enkel *constitutioneel* land is door hem bijgebragt, welks koloniën *despotisch* en eigenmagtig door de regering zonder 's lands vertegenwoordiging worden beheerd. Trouwens zulke voorbeelden zijn verre te zoeken: in Frankrijk zoude hij op de wet van 24 April 1833 (2) stuiten, in Engeland zelfs op buitenlandsche bezittingen, welke hare eigene vertegenwoordiging hebben. Nooit heeft het Engelsche parlement haar regt verzaakt, om van eenig ook koloniaal belang kennis te nemen, en het is naijverig op deszelfs bevoegdheid ten aanzien van elke duim breed gronds, waaar de Engelsche vlag wappert.

Maar wat is ook ongerijmder dan de vereeniging van een *constitutioneel* koningrijk met *despotismus* in de koloniën? Hoe is het denkbeeld van onschendbaarheid des Konings met het autocratisch stelsel overeen te brengen? Hoe is de verantwoordelijkheid der ministers te rijmen met de onbepaalde en vrijmagtige alleenheersching van eenen dier ministers in alles wat de koloniale betrekkingen aangaat? Waartoe wordt dan de in de grondwet vastgestelde verantwoordelijkheid van het hoofd van het departement voor de koloniën gereduceerd?

Immers, men stelle eens, dat de constitutionele Koning werkelijk in de koloniën als autocraat in den

volsten zin des woords ging regeren, den minister wegzond, en andere ambtenaren niet verantwoordelijk jegens de vertegenwoordiging aanstelde, die hij naar zijn *bon plaisir* liet handelen, — zoude die Koning onschendbaar blijven of de schuld der ongeregtigheden, welke onder zulk een bestuur plaats vonden, van zich kunnen afwerpen? Of wil men liever, — neem aan dat de verantwoordelijke minister zich omtrent het koloniaal beheer ongehouden achtte tot eenige verantwoording jegens de vertegenwoordiging en zich in dat beheer aan allerlei buitensporigheden schuldig maakte, zou hij zich aan de regtmatige straf, welke hem als verantwoordelijk minister moest treffen, op dien grond kunnen onttrekken?

Het is bij eene ontkennende beantwoording dier vragen blijkbaar, dat de koninklijke magt omtrent de koloniën dezelfde moet zijn als in het moederland, en dat de minister van koloniën verantwoordelijk zal wezen op dezelfde wijze en in dezelfde evenredigheid als ieder van zijne ambtgenooten voor de geheele uitgestrektheid zijner bemoeijingen in zijn departement.

Verre is het er van af, dat de Nederlandsche grondwet deze beginselen geheel zoude hebben miskend en verloochend, en hoezeer zij op sommige punten het stilzwijgen schijnt te bewaren, waar men stellige bepalingen omtrent dit aangelegen onderwerp mogt verwachten, hoezeer zij op andere plaatsen met zich zelve in strijd schijnt te zijn, — de geest, de bedoeling der staatswet is echter zoo duidelijk, dat hier in vollen ernst geen twijfel mag overblijven.

Wij vinden met de adressanten die duidelijke bedoeling der grondwet in de bepaling van art. 72, dat omtrent alle algemeene maatregelen van inwendig bestuur in de koloniën de Raad van State moet worden gehoord. Daar worden in éénen adem *maatregelen van bestuur* vermeld, zoowel voor den eigenlijken *Staat* als voor de *Buitenlandsche bezittingen:* die woorden kunnen dus slechts dezelfde beteekenis hebben in beide gevallen; maar in dat zelfde artikel wordt terstond daarop van het voorstellen van *wetten* gesproken zonder *eenige* onderscheiding of die voor Nederland of de koloniën zouden gelden; in Nederland bestaan, buiten en behalve de algemeene maatregelen van bestuur, zoodanige *wetten;* van die wetten kunnen in Nederland de maatregelen van bestuur slechts uitvloeisels en gevolgen zijn; en welke denkbare reden zoude er nu kunnen bestaan om voor de koloniën aan die algemeene maatregelen eene zoo onbegrensde uitbreiding te geven, dat zij daar te gelijk de geheele wetgeving vervangen, en het overige van art. 72 voor die bezittingen als niet geschreven zoude zijn!

Maar, zegt de minister, art. 59 geeft aan den Koning bij uitsluiting het opperbestuur over de koloniën. Het is waar: maar vooreerst leert ons de geschiedenis der grondwets-vervaardiging, wat die woorden *bij uitsluiting* beteekenen; het is niet *bij uitsluiting van de Staten-Generaal*, maar bij uitsluiting van eenige Oost- of West-Indische compagnie of eenig ander particulier ligchaam, gelijk professor Thorbecke in zijne *Aanteekening* overtuigend heeft bewezen; en ten twee-

de, het *opperbestuur* over de koloniën is geene andere soort van opperbestuur dan in art. 60 over de geldmiddelen aan den Koning verleend wordt; en echter zal dit opperbestuur de medewerking van de Staten-Generaal wel degelijk vereischen in de vaststelling der begrootingen, zelfs in het overschrijven van posten van het eene op het andere hoofdstuk, enz., art. 124, 125 gwt. Wat eindelijk in art. 59 over de laatst ingekomen staten van ontvangst en uitgaaf en over het gebruik van het batig slot is gezegd, dit moge de Staten-Generaal voor het oogenblik (en ten gevolge van den in 1840 genomen halven maatregel) in hare inmenging in het financiëel gedeelte der koloniale huishouding aan eenigen band leggen, het geeft hun toch ook regten en toont de noodzakelijkheid aan van de bekendheid der Staten-Generaal met de algemeene gesteldheid der kolonie en derzelver geldmiddelen, waarvan het batig slot slechts op de bij de wet te bepalen wijze kan worden gebruikt.

En hoe zullen de Staten-Generaal dit bij mogelijkheid kunnen beoordeelen zonder genoegzame kennis van de koloniale belangen, inrigtingen en behoeften? Hoe zullen zij waardiglijk de belangen der natie kunnen voorstaan en behartigen, wanneer al de aangelegenheden in de buitenlandsche bezittingen van den staat aan hunne kennisneming worden onttrokken, terwijl zoo vele Nederlanders daarbij het meest dadelijke, het grootste belang hebben?

Met het volste regt derhalve zeiden de adressanten, dat het opperbestuur des Konings over de koloniën

zich tot de uitvoering der wetten en tot daden van enkel bestuur moest bepalen; te regt beweren zij, dat de verpligting bij art. 72 der grondwet opgelegd, om het advies van den Staatsraad omtrent de algemeene maatregelen van inwendig bestuur in de koloniën in te roepen, de onderstelling, het bewijs in zich sluit, dat de zoo veel meer beduidende regeling van de politieke en individuële regten der koloniale ingezetenen bij de wet zouden worden daargesteld, en het wetgevend gezag over de kolonien door den Koning met de Staten-Generaal gezamenlijk wierd uitgeoefend. Te regt vragen zij, of de minister dan ten opzigte der *vitale* belangen van de kolonie als volstrekt alleenheerscher zal kunnen handelen, terwijl hij omtrent ondergeschikte onderwerpen niet buiten voorkennis en den raad van een staatscollegie vermag te besluiten?

Vreemd is het, dat de minister in zijne lange redevoering geene syllabe gezegd heeft ter verdediging van dat autocratisch stelsel, waarvan hij vroeger altijd met zoo veel welgevallen en zelfbehagen gewaagde. Nu was het de tijd, om dat stelsel in deszelfs *beginselen* en *uitkomsten* tegen al de bedenkingen der adressanten te regtvaardigen.

Was hij ook bevreesd, dat hij het beginsel niet zoude kunnen staande houden?

Of schroomde hij de toepassing van het gezegde: *aan de vruchten kent men den boom?*

III.

DE VRUCHTEN VAN HET AUTOCRATISCH STELSEL.

De adressanten hebben in geheel hun adres getoond, dat zij het opperbestuur des Konings over de koloniën in eenen *constitutionelen* zin begrijpen: zij wijten al de gevolgen van het stelsel van willekeur, waarin dat opperbestuur is ontaard, aan den verantwoordelijken minister; de persoon des Konings is hun, ook met betrekking tot de koloniën, onschendbaar, — terwijl, zal de leer van den minister opgaan, de Koning alleen aansprakelijk zoude zijn voor de wijze waarop dat grondwettig opperbestuur in de koloniën werd uitgeoefend of misbruikt. Even strijdig als die uitlegging is met de grondwet die ons beheerscht, even onstaatkundig is die uitlegging tevens.

Indien toch de misslagen in het koloniaal bestuur aan den Koning zelven moesten worden geweten, dan ware de weg gebaand tot oproer, tot losscheuring der banden welke de koloniën aan het moederland hechten, dan ware de hoop op herstel, het vertrouwen in de koninklijke zorg voor zijne overzeesche onder-

danen, voor altoos uitgedoofd en verloren! Ligt daarentegen de fout alleen aan den minister, is deze aansprakelijk, wanneer hij zijne grondwettig afgebakende magt is te buiten gegaan, dan is zijne verwijdering eene aanvankelijke voldoening voor gepleegd onregt, dan zullen zijne vervanging door een ander hoofd van het departement en de terugkeer op den grondwettigen weg de middelen zijn om het wankelend vertrouwen der koloniale ingezetenen weder op te beuren en hen naauwer aan den Koning en het moederland te verbinden.

Dat dit vertrouwen thans in Suriname geweldig geschokt is, blijkt uit de redevoering zelve des ministers, bewijzen de laatste gebeurtenissen, en kan voorwaar na al het voorgevallene geene verwondering baren.

Het autocratisch stelsel heeft bittere en wrange vruchten gedragen. Het enkele doorbladeren der gouvernements-bladen, het kort begrip der geschiedenis van de kolonie daaruit door de adressanten getrokken, in deszelfs wezenlijke deelen door den minister niet wedersproken, bewijst dit volkomen. Daaruit ziet men onbestemdheid, weifeling, gedurige verandering in de handelingen der regering, voortspruitende uit onbekendheid met de behoeften en hulpmiddelen der kolonie en met den aard en de gezindheid der ingezetenen (3).

Om daarvan de volkomene overtuiging te bekomen heeft men slechts de overwegingen te lezen, welke aan enkele publicatien voorafgaan, en die met elkaâr te vergelijken, om daarin omtrent de fundamentele

belangen der kolonie de tegenstrijdigste inzigten der regering op te merken.

Zoo leest men in de publicatie van 25 October 1826 (Gouv. Bl. N° 4), om het intrekken van het Surinaamsche papier- en kaartengeld te wettigen, dat » bij den Koning in overweging genomen waren de klagten over de toenemende daling van het papier- en kaartengeld; terwijl, als een gevolg van die oorzaak, de financiele staat van Suriname aan gedurige onzekerheid was blootgesteld geweest, waren de belangen der ingezetenen daardoor zoodanig aangedaan geworden, *dat het dringend noodzakelijk was een eindperk te stellen aan het verkeerde uit zoodanigen stand van zaken voortspruitende;* daarom moesten dan de muntstelsels der kolonie en van het moederland in een naauw en eenvoudig verband gebragt, en de gezonken staat van het crediet in de kolonie worden opgebeurd.'' Die maatregel, met zoo veel ophef aangekondigd, was niet anders dan de invoer van het Nederlandsch muntstelsel en bank-papier in Suriname, en de aankondiging der inwisseling van het Surinaamsche papieren-geld in verhouding van 310 guldens Surinaamsch courant tot 100 guldens Nederlandsch courant. — Die maatregel werkte zoo fraai, dat binnen twee jaren eene waarde van *f* 1,600,000 de kolonie verliet, volgens de eigene opgave van den minister. Zoo weinig kende men den staat der kolonie, dat men die uitkomst geen oogenblik had voorzien! Toen kwam de generaal van den Bosch, als commissaris-generaal de zaken op nieuw organiseren, en dien ten gevolge werd, onder anderen, bij publicatie van 9 Maart

1829 (Gouv. Bl. N°. 2) de zoogenaamde Particuliere West-Indische Bank opgerigt. Deze werd toen genoemd »eene voor de kolonie zoo heilzame inrigting, *de strekking hebbende om den geldsomloop aldaar behoorlijk te regelen*, — en aan de kolonie *een behoorlijk middel van circulatie* te bezorgen, *bestaande in de billetten der Bank*, — den wissel *zooveel doenlijk* voor agio te bewaren, en de middelen te verschaffen om de volkplanting te doen toenemen in bloei en welvaart." Inderdaad eene fraaije lofrede op de uitwerking van het vroegere besluit!

Maar die bank was van den beginne aan eene loutere begoocheling, zonder kapitaal, zonder bekenden bankhouder, zonder waarborg van duurzaamheid: de Belgische opstand was een bloot voorwendsel om de operatien der bank te staken en de schennis der aangegane verpligtingen te vergoelijken. Zonderling zijn daaromtrent de redeneringen in de praemissen van de publicatie van 3 Mei 1831 (Gouv. Bl. N°. 9): »De beroerten in Zuid-Nederland hebben zeker groote belemmering doen ontstaan in alle takken van bestuur, èn door vermindering van inkomsten èn door vermeerdering van uitgaven, en dit een en ander moet wel de geldelijke gesteldheid van 's lands schatkist in het vaderland in onvoorziene ongelegenheden gewikkeld hebben." Welk eene fraaije *profetie* negen maanden *na* den Belgischen opstand! »Het koloniaal gouvernement moest dus zorgen, dat de tijdelijke belemmering van den financielen staat bij het gouvernement van Nederland niet werd verhoogd door koloniale inrigtingen, *welke*, *zonder* AANMERKELIJK *bezwaar voor de*

GOEDE *ingezetenen, en zonder eenige der* WELBEGREPEN *belangen dezer volkplanting in de waagschaal te stellen, eene wijziging konden ondergaan.*" En het gold toch niet minder dan de stremming van den geldsloop en de herleving van den wissel-agio; want met die consideranten werden de operatien der bank opgeschort. Maar die geheele publicatie is curieus, ook om den woordenstrijd tusschen het gouvernement en de directie der bank. — De gevolgen van dit alles zijn bekend. De beleeningen bij de bank, — die niet, gelijk de minister meent, moesten strekken om de Nederlandsche schuldeischers af te betalen, maar om den landbouw uit te breiden, — hielden op: bij de bank waren zelden of nooit wissels meer te bekomen: de agio begon van nieuws, klom tot 40 pCt., en werd toen door den eenen gouverneur-generaal verboden, door den anderen openlijk toegelaten. Alles, alles om het heil der kolonie te bevorderen!

De minister heeft in zijne redevoering hieromtrent niets kunnen oplossen of verdedigen. Immers wij kunnen toegeven, dat andere oorzaken tot het nemen van die opvolgende maatregelen hebben medegewerkt; de grondslag van al het verkeerde lag in een slecht en gebrekkig bestuur, in volslagen gemis van alle kennis der koloniale behoeften en veronachtzaming van derzelver vitale belangen.

IV.

DE BESLUITEN VAN 6 NOVEMBER 1844.

De vernieuwde agio in den wisselkoers op Nederland was het gevolg der verkeerde maatregelen van het Nederlandsch gouvernement, eene schennis der stellige verbindtenissen van dat gouvernement jegens de kolonie. Sints 1831 wachtte men telkens daarin verandering en herstel; veertien jaren had men te vergeefs daarnaar uitgezien; niets wezenlijks was door de regering gedaan om de geldcrisis te doen ophouden; het lang gerekt geduld der goede ingezetenen was uitgeput.

Den 1 Augustus 1840 had de vorige gouverneur-generaal althans eenen repressiven maatregel tegen den agio genomen; ook deze werd door den tegenwoordigen weder ingetrokken. Nu moge het waar zijn, gelijk de minister van koloniën ons wil doen gelooven, dat de vroegere gouverneur-generaal als minister van marine die intrekking van zijn eigen besluit geprovoceerd heeft; — nu moge het waaar zijn, dat het nemen van agio onder vigeur van die publicatie in het geheim toch geschiedde; — dat alles neemt niet weg, dat inderdaad de eenige, ofschoon dan ook gebrek-

kige, maatregel van het gouvernement tot wering van de depreciatie van het circulerend medium weder door het gouvernement zelf werd vernietigd, en alzoo de agio als wettig werd erkend, en deze allengs als eene gewoonte zoude zijn in zwang gebleven, indien de kolonie zich niet krachtig daartegen had verklaard.

Van daar het proces-verbaal van 1 Julij 1844, waarover de minister zoo vertoornd is. Het was de uitdrukking der ten top gevoerde verontwaardiging, en als zoodanig zeker in de redeneringen en bewoordingen te scherp en te bitter (4).

De minister van koloniën wreekte zich met de afzetting der honorifieke leden van den kolonialen raad en van drie leden of plaatsvervangende leden van het geregtshof; maar hij beweert tevens, dat de medeteekening van het proces-verbaal niet de eenige verkeerde handeling was der leden van den kolonialen raad; de raad had zich, zegt de minister, den 18 September 1843 collectief aan den gouverneur-generaal geadresseerd in een zeer oneerbiedig adres; en althans, na het bekend worden van het koninklijk besluit van 5 October 1843, waarbij het aanbieden van collectieve adressen werd verboden aan den kolonialen raad van Curaçao (5), had zich de Surinaamsche raad van het medeteekenen van het proces-verbaal van 1 Julij 1844 moeten onthouden!

Maar het adres van den kolonialen raad van 18 September 1843, wel verre van ongepast te zijn, kan niet anders worden aangemerkt dan als eene krachtige handhaving der belangen van de kolonie en der-

zelver ingezetenen tegen het autocratisch stelsel, hetwelk de gouverneur-generaal, namens den minister, vertegenwoordigde. Dat adres was geen collectief adres met andere ingezetenen aangeboden; het was een dringend vertoog van den kolonialen raad als zoodanig over een onderwerp van deszelfs bevoegdheid, en bevatte dus niets tegenstrijdigs met den aard van deszelfs betrekking. De minister heeft hetzelve alleen te baat moeten nemen, ten einde de afzetting van *al* de leden van den kolonialen raad te vergoelijken, omdat niet *al* die leden het procesverbaal van 1 Julij hadden medegeteekend, en echter allen moesten worden afgezet om den gouverneur-generaal in het onbeperkt gezag tegen over de kolonie te handhaven, en den kolonialen raad, overeenkomstig de vrijzinnige wenschen van den meest liberalen minister, uit afhankelijke ambtenaren te kunnen reorganiseren!

Door de afzetting der koloniale raadsleden was, volgens de adressanten, inbreuk gemaakt op het octrooi der kolonie van 1682 (6), bij hetwelk onherroepelijk was bepaald, dat de koloniale raad uit minstens tien der aanzienlijkste, verstandigste en moderaatste van de coloniers, *hun leven lang gedurende*, zoude bestaan. De minister beweert, dat het geheele octrooi is vervallen, maar heeft daarvoor geen' anderen grond bijgebragt dan de onuitvoerlijkheid van eenige van deszelfs bepalingen; alsof ooit iemand met grond heeft kunnen staande houden, dat eenige burgerlijke of staatswet in haar geheel zou kunnen komen te vervallen, omdat enkele van hare voorschriften of bepalingen door veranderde omstandigheden

niet meer van toepassing waren. Is deze de zin van den aanhef van dat octrooi, gegeven »*ten voordeele en tot gerustheid van alle diegenen, dewelke zich op de voorz. kolonie Suriname al bereids hebben ter nedergesteld, of nog zullen komen te begeven*, ZONDER DAT DAARVAN OOIT OFTE OOIT, ZELFS BIJ DE MAGTEN VAN DEZE LANDEN, TEN NADEELE VAN DE OPGEZETENEN ALDAAR ZAL MOGEN WORDEN GERECEDEERD"? Waarlijk dan is geen waarborg voor veiligheid en eigendom meer bestaanbaar.

Maar de minister beroept zich op het gebeurde in het midden der vorige eeuw om de afzetting der raadsleden met het octrooi zelf te kunnen rijmen. Wij zullen daartegen alleen aanvoeren, dat de toenmalige afzetting van eenige leden van den kolonialen raad geschied is op uitdrukkelijk verzoek van de ingezetenen zelve, en bovendien nog onder stellige bepaling, dat die maatregel zoude zijn *buiten préjudice van het octrooi en zonder consequentie voor het vervolg* (7). Doch toen zijn bovendien de opengevallen plaatsen uit andere aanzienlijke ingezetenen der Kolonie aangevuld, — thans zijn daarvoor afhankelijke ambtenaren in de plaats gesteld. De minister weet daarvoor geene andere oplossing dan de onzekerheid of er een genoegzaam getal aanzienlijke ingezetenen te vinden ware, aan wie die betrekking, onder deze omstandigheden, met goed gevolg kon worden opgedragen: — en hij erkent alzoo zelf hetgeen door de adressanten was beweerd, dat het wantrouwen in en de misnoegdheid over den tegenwoordigen gouverneur-generaal zich niet tot de leden van den kolonialen

raad bepaalde, maar dat er werkelijk eene klove bestond tusschen hem en al wat onafhankelijk dacht in de kolonie (8).

De afgezette leden van het geregtshof zijn als *ambtenaren*, niet als *regters* gestraft, zegt de minister. Die opmerking *konde* juist zijn, indien hunne regterlijke betrekking geaccrocheerd, onafscheidelijk verbonden ware aan eenig ander ambt (gelijk met de in 1733 afgezette leden van den kolonialen raad en den raad van politie en justitie het geval was) en wanneer zij in die ambtelijke betrekking hadden misdreven; dan ware ook het voorbeeld juist gekozen hetwelk de minister te zijner verontschuldiging bijbragt; thans is die oplossing eene nietsbeteekenende phrase, die geene inbreuk op de regterlijke onafhankelijkheid kan wettigen. Een regter moet vrij zijn in het beoordeelen der handelingen van de regering, gelijk ieder burger; waren er geene termen om hen als regters te straffen, dan had men hunne bijzondere meening als die van elken ambteloozen burger moeten vrijlaten.

De minister heeft erkend, dat eene verandering in het regerings-reglement der kolonie in den regel niet zonder het advies van den Raad van State kon worden daargesteld, maar verdedigde de tegenwoordige wijziging zonder dit advies *ex plenitudine potestatis* gemaakt, daarmede, dat dezelve niet blijvende, maar slechts van tijdelijken aard was. Wanneer dit excuus als geldig wordt aangemerkt, zijn noch de koloniën, noch ook Nederland zelf een oogenblik zeker dat zij niet door onwettige tijdelijke maatregelen als worden

overstroomd en daaronder voor altijd bedolven. Wat provisionele maatregelen zijn, weten wij hier te lande bij ondervinding; zijn die maatregelen bovendien onwettig, dan is 's lands ongeluk niet te overzien. Op dezelfde wijze zoude een minister den Raad van State, den Hoogen Raad of eenig ander grondwettig collegie kunnen ontbinden, om, uit overweging dat dit besluit eene *tijdelijke* wijziging noodzakelijk maakte van de geschonden artikelen der grondwet, eenen anderen Raad op eenen anderen meer gewenschten voet zamen te stellen.

V.

DE AGIO.

Wij komen nog eenmaal opzettelijk terug op den agio, het verschil tusschen de waarde van het in Suriname circulerend bankpapier en het Nederlandsch courant. De adressanten hebben betoogd, dat de regering ten opzigte der kolonie hare verbindtenissen had geschonden door, na de herleiding van het Surinaamsch in Nederlandsch courant tegen den koers van 210 pct., of in verhouding van 310 tot 100 gulden, niet voortdurend voor het blijven bestaan dier verhouding te hebben zorg gedragen.

De adressanten hadden het gebeurde met den agio alleen als een sprekend voorbeeld bijgebragt van de vruchten van het autocratisch stelsel; de minister heeft, zeer kunstmatig, dit onderwerp als eene hoofdzaak trachten voor te stellen en als zoodanig hetzelve beantwoord, maar daarom nog niet voldoende opgelost.

De minister heeft vele staathuishoudkundige redeneringen ontwikkeld over het koloniaal muntstelsel, over den invloed der afwezigheid van de Nederlandsche eigenaren der plantaadjen op het circulerend medium, over den voortgang en den voortduur van den

agio, over de maatregelen der regering daartegen genomen, over de bezwaren aan derzelver rigte uitvoering verbonden; maar dit alles was deels overbekend, deels uitermate onjuist, deels ter zake niet afdoende; de hoofdzaak heeft de minister geheel op den achtergrond geplaatst: *schennis van stellige verbindtenis die moet worden vervuld.*

Wie weet niet, dat de regeling van het muntstelsel en den wissel tusschen eenige kolonie en het moederland bijzonder ingewikkeld en moeijelijk is, en eene buitengewone kennis en ervaring vordert? Wie weet niet, dat de eigenaars der koloniale grond- of andere eigendommen doorgaans in het moederland gevestigd zijn, en dat dit dikwijls de zaak bemoeijelijkt?

En echter zijn — dit alles zelfs toegegeven — de redeneringen van den minister, die de oorzaken der depreciatie van het papierengeld buiten dat papier, alleen in bijkomende omstandigheden zoekt, verre van juist en aannemelijk, en is al wat hij heeft opgedischt over de afwezigheid der eigenaren veel te overdreven. Volgens den minister is het, alsof die Nederlandsche eigenaren of belanghebbenden zich bij voorkeur met klinkende munt deden betalen, terwijl ieder weet dat hoofdzakelijk de producten daarvoor verbonden, en bij den bloei der cultuur rijkelijk voldoende en een winstgevend betalingsmiddel zijn. Maar ontbreken die producten of verminderen zij in prijs, heeft de kolenie geene ruilings-waarde om zich de Europesche benoodigdheden aan te schaffen, ja, dan moeten er meermalen wissels zijn, om te kunnen voldoen, doch dit is dan niet het regtstreeksch gevolg der afwezig-

heid, maar van schaarschte of overvloed of van een organiek gebrek in het industriele stelsel der kolonie of dergelijke; en deze laatste ongerieven zijn meermalen geheel of gedeeltelijk, en bepaaldelijk in Suriname, aan het verzuim of de handelingen der regering te wijten.

Doch wij kunnen het staathuishoudkundige geheel ter zijde stellen. Wij vragen alleen, of werkelijk de Nederlandsche regering de verbindtenis heeft op zich genomen, om aan 310 gulden Surin. courant eene blijvende waarde van 100 gulden Nederl. te verzekeren? En zoo ja, of de regering die verbindtenis behoorlijk heeft nagekomen of geschonden?

En noch de verbindtenis noch hare schending heeft de minister het gewaagd te ontkennen of te betwisten, hoezeer hij door het opgeven der redenen, welke de wanpraestatie der Nederl. regering hebben helpen veroorzaken, getracht heeft haar te verschoonen. Maar hier is geene verschooning aannemelijk: het voorbeeld van andere staten doet hier niets af.

Hier heeft de regering, hetzij dan met onbedachtzaamheid of uit onkunde, hetzij met wijsheid doch door de uitkomst bedrogen, zich stellig verbonden en moet die verbindtenis gestand doen. Daarop heeft Suriname, daarop hebben de Surinaamsche belanghebbenden een verkregen regt. De regering kon surséance of respijt vragen: de crediteuren konden uit toegeeflijkheid of eerbied of overgroot vertrouwen eenigen tijd wachten om hunne regten met gestrengheid te doen gelden; maar vorderen zij het uiterste, dan hebbe de regering slechts toe te zien, op wat wijze

de voldoening aan die verbindtenissen zonder groote schade voor het moederland kon plaats hebben.

Menig middel is daartoe uitgedacht en in eerbiedige vertoogen aan de regering voorgelegd; en er mogen onder die adressen zijn, welker onuitvoerlijkheid in de oogen springt of welker opvolging met groote lasten voor de Nederlandsche natie gepaard gaat, er zijn er toch ook, die zoo niet geheel, dan toch voor een groot gedeelte in de moeijelijkheden, waarmede de regering door eigene schuld te worstelen heeft, eenige voorziening hebben daargesteld; er zijn er, welker uitvoering de regering weinig zoude kosten; en als de minister niets beter wist, ware het in allen gevalle reeds voorlang zaak geweest, de middelen door anderen aangeprezen te beproeven (9).

De thans bestaande stagnatie moet echter ophouden; geen uitstel is verder mogelijk of geoorloofd. Suriname is, hoe de minister ook trachte het weg te cijferen, Nederlands crediteur en die schuld is niet minder heilig te achten dan de gewone of buitengewone staatsschuld.

VI.

HET SLAVENREGLEMENT.

Na het besluit van 15 Junij 1814, de tractaten van 15 Augustus 1814 en 4 Mei 1818, en de wet van 20 November 1818, allen de strekking hebbende om den slavenhandel te beteugelen, moest de Nederlandsche regering terstond bedacht geweest zijn op middelen om in het gebrek dat meer en meer in de West-Indische koloniën zoude ontstaan aan werkende handen, door krachtige, welberekende middelen, en op doelmatige wijze aangewend, te voorzien, den toestand der slaven te verbeteren, de sterfte-oorzaken te onderzoeken en zoo mogelijk te doen verminderen, en eene algeheele emancipatie met schadeloosstelling voor de eigenaars voor te bereiden.

Wat kolonisatie betreft, het is van algemeene bekendheid dat dezelve eerst sints korten tijd van gouvernementswege is beproefd, en dat de maatregelen daartoe in het werk gesteld veel te wenschen overlaten om den met grond te verwachten goeden uitslag eener kolonisatie van Europeanen te bevorderen. Maar om kolonisatie daar te stellen, moet de regering bekend zijn met de kolonie in al hare be-

standdeelen; zij moet de moeijelijkheden tegen het aanwenden van Europesche arbeiders kennen, om dezelve te kunnen overwinnen, en daartoe moeten dan de algemeene omstandigheden gunstig medewerken. De regering moet daarbij meer aanmoedigenderwijze te werk gaan dan zelve aan de kolonisatie een bedrijvig aandeel nemen. Hier nu heeft juist het tegendeel plaats gehad. De regering vervult waarlijk eene afschrikkende rol; geen particulier kan er aan denken de maatregelen der regering na te volgen en der kolonisatie door eigene middelen bevorderlijk te zijn, terwijl eindelijk de regering, hetgeen zij schijnbaar voor eigene rekening doet en gebrekkig ten uitvoer legt, bovendien nog ten laste brengt van de kolonie of onder de jaarlijksche tegemoetkoming begrijpt.

Ten opzigte der verbetering van het lot der slaven zelve, heeft de regering voornamelijk het oog gevestigd op twee middelen, verbetering van het slaven-reglement en machinale arbeid. Zien wij echter hoe tijdig daaromtrent eenige maatregelen bij de regering genomen zijn, en hoe voortvarend zij daarbij is te werk gegaan.

De uitvoerlijkheid eener hervorming van het industriëel stelsel der kolonie wordt thans eerst op de plaats zelve *onderzocht*, gelijk de redevoering van den minister bewijst; maar het is te vreezen, dat ook hier onkunde zelfs de beste middelen onbruikbaar zal maken.

Aan het slaven-reglement is, volgens diezelfde autoriteit, eerst door den commissaris-generaal van den Bosch in 1828 de eerste hand gelegd. Hij beval

aan het koloniaal bestuur een nieuw ontwerp van reglement volgens door hem vooruitgestelde beginsele vervaardigen: dit is geschied, en de *gedachtewisseling over dat ontwerp duurde*, volgens den minister, in 1839, dus *elf jaren daarna*, *nog voort* en schijnt zonder bekende uitkomst gebleven te zijn; alsof het genoeg ware eene zaak *lang* te overwegen om dezelve *met kennis* te kunnen behandelen.

Waarlijk het zoude niet te verwonderen zijn, dat, als de regering met die hervorming van het reglement derwijze draalde, de eigenaars zelve, die daarmede konden vreezen een gedeelte van hunnen invloed op de slaven te zullen verliezen of daarin eene inbreuk waanden te zien op hun eigendomsregt, niet genegen waren de invoering van een nieuw reglement te bespoedigen.

Maar, naar het uit de mededeelingen van den minister zelven blijkt, zijn de beide laatste gouverneurs-generaal daaromtrent eenen geheel verschillenden weg ingeslagen. De Heer Ryk zocht de medewerking der eigenaren en administrateuren te winnen, de Heer Elias wilde zich daarboven verheffen, alvorens het nog proefondervindelijk gebleken was, dat die medewerking werd geweigerd, en zonder dat hij getoond had de allernoodzakelijkste, om niet te zeggen de allergeringste kennis te hebben, ten einde deze hooge aangelegenheid met wijsheid te besturen. Zijne handelwijze te dezen opzigte strekte tot voorbeeld wat het autocratisch stelsel in de koloniën beteekent. Wel verre van dat zedelijke gezag te kunnen handhaven dat zijne betrekking moest inboeze-

men, vertoonde hij eene type der magteloosheid van het autocratisch stelsel, dat zonder vaste wettelijke beginselen, telkens op eigene krachten steunende, door nieuwe proefnemingen tot eene gewenschte uitkomst zoekt te geraken.

Wat echter daarvan zijn moge, het is niet te wederspreken dat de tegenwoordige adressanten, of velen hunner, meermalen hun verlangen om gemeenschappelijk met de regering tot eene verbetering van het slaven-reglement mede te werken, hebben te kennen gegeven, maar dat daarop door den minister geene acht is geslagen (10). Ten hunnen opzigte zijn dus de verwijten, waarvan de ministeriële redevoering overvloeit, voorzeker onverdiend en ongepast. Het bestaande slavenreglement van 1784 is allergebrekkigst, laat zeer veel te wenschen over, — niemand ontkent het: de minister zelf erkent, dat de eigenaren of belanghebbenden veel meer ten behoeve der slaven doen, dan volgens dat reglement van hen kan worden gevorderd; de dagbladen hebben nog onlangs vermeld, wat eenige eigenaren voor de zedelijke ontwikkeling en het godsdienstig onderwijs hunner slaven hebben in het werk gesteld; en de schildering der mishandelingen welke de slaven zouden ondergaan, is meer dan overdreven. Vooreerst zijn er altijd uitzonderingen, en geene straf is schier te gestreng om hen, die zich ergerlijk jegens de slaven misgrijpen, naar verdienste te straffen. Is daartoe eene nieuwe verordering noodig, — zij kome; maar aan de meesters *hunnen zedelijken invloed* op de slaven te ontnemen, dit staat inderdaad gelijk met eene onteige-

ning zonder schadeloosstelling; dat uiterste mag niet worden beproefd, vóór alle middelen gebleken zijn te falen.

Dat de Nederlandsche regering de emancipatie wil voorbereiden, — is goed, maar zij moet ook hierbij de omzigtigheid in acht nemen, om niet de Surinaamsche ingezetenen aan eenen opstand der slavenbevolking prijs te geven: dat zij de emancipatie zooveel mogelijk zonder nieuwe, drukkende lasten voor het moederland wil bewerkstelligen, — is loffelijk, maar zij wachte zich voor onregtvaardigheid jegens de belanghebbenden.

De adressanten hebben met nadruk gewezen op de magts-overschrijding van den Engelschen commissaris in de kolonie, op het stelsel van bespieding door hem georganiseerd, op de wijze waarop hij bij den gouverneur-generaal in die onwettige handelingen ondersteuning vond. De minister heeft de gegrondheid van dit alles niet tegengesproken, maar erkend. Hij heeft zelfs vermeld, dat daarover met Engeland nota's gewisseld waren, *waarvan eene gewenschte uitkomst mag worden te gemoet gezien*. Is dit genoeg? waarin zal die gewenschte uitkomst bestaan (11)? Is eene andere voldoening dan de terugroeping van dien ambtenaar mogelijk? En waaruit blijkt dat de regering aan den gouverneur generaal het hooge blijk harer afkeuring wegens zijn gedrag te dien opzigte, zonder hetwelk daarvan niets kon gebeurd zijn, heeft doen ondervinden? Of hoe kan de Nederlandsche regering verwachten, dat Engeland ten opzigte van deszelfs commissaris eenen krachtdadigen maatregel

zal nemen, waar het de Nederlandsche regering zelve den gouverneur-generaal ziet handhaven, die tot dat alles wat dien Engelschen commissaris wordt te laste gelegd, deels heeft medegewerkt of de hand geleend, deels daarvan een lijdelijk toeschouwer is gebleven?

. . . .

Of heeft de Nederlandsche regering welligt ook tot de terugroeping van den gouverneur-generaal de toestemming van Engeland noodig?

VII.

HET STELSEL DER REGERING VOLGENS DEN MINISTER.

Naar het gevoelen der adressanten, kan uit het autocratisch stelsel, zoo als het door de regering wordt verstaan, niets goeds voortkomen en leidt hetzelve tot den volslagen ondergang der kolonie.

Dat stelsel ontaardt in eene bureaucratie, welke meent dat men de koloniën naar willekeur van uit het kabinet kan regeren; die alle besluiten en maatregelen van den luim en de particuliere inzigten en denkbeelden van den minister laat afhangen; die dikwijls weder afbreekt of doet afbreken wat een voorganger opbouwde; en alle koloniale ambtenaren tot afhankelijke dienstknechten verlaagt. Onder zulk een stelsel kan geen ondergeschikt bureau-ambtenaar, maar ook geen zelfstandig en kundig staatsman met eenig uitzigt op goed gevolg de hooge betrekking van gouverneur-generaal waarnemen. Er moet eene op de wet gegronde stabiliteit zijn in het regerings-stelsel, hetwelk door doelmatige uitvoering van bekwame bewindslieden een nieuw leven en eene krachtige uitdrukking verkrijgt.

Doch het is billijk, dat wij de apologie van den minister insgelijks meer van nabij beschouwen en met weinige opmerkingen aan de waarheid toetsen. Wij kunnen niet beter doen, dan de ministeriële phrases zelve wedergeven.

»Nu nog een woord, Edel Mogende Heeren, »over het door de adressanten zoo vinnig gehe»kelde stelsel der regering opzigtelijk Suriname.''

Wij merkten reeds op, dat de minister geen enkel woord ter verdediging van het *autocratisch* stelsel heeft bijgebragt, en echter verdedigt hij hier het *stelsel* der regering? Ja, maar de minister bedient zich hier met het woord *stelsel* van eene woordspeling. De adressanten, van het *autocratisch stelsel der regering* sprekende, bedoelen klaarblijkelijk niet zoo zeer de maatregelen zelve door de regering genomen ten opzigte der kolonie, als wel die zucht der regering om eigendunkelijk, oppermagtig, zonder eenige medewerking der Staten-Generaal, uit het kabinet te s'Hage, de kolonie te beheerschen. De minister daarentegen bedoelt door het *stelsel der regering* de maatregelen zelve, welke door de regering in hare autocratische wijsheid tot heil der kolonie worden beraamd.

»Dat stelsel is geen blind negrophilismus dat, »naar een eenzijdig doel strevende, in den naam »der menschlievendheid, roekeloos verstoren en verderven wil."

Dat hebben de adressanten ook niet aan de regering verweten. De adressanten twijfelen niet aan den wensch der regering om het lot der kolonie te verbeteren, maar zij beweren, dat zij daartoe den ver-

keerden weg bewandelt, dat zij daartoe alle kennis mist, dat zij alles opoffert aan het doordrijven van het autocratisch stelsel. Met andere woorden, de adressanten zeggen: gij wilt alleen beheeren, gij wilt oppermagtig beheeren, en gij kent Suriname niet!

»Maar een stelsel van behoud, rustende zoowel
»op de voorschriften van het materiëel belang
»als op inzigten van eenen hoogeren stempel."

Alweder een stelsel van *behoud*, en men beweert nog dat wij geen *homogeen ministerie* hebben! Maar wij wenschten wel eene uitlegging dezer woorden te vernemen, waarin wij te vergeefs gepoogd hebben eenen gezonden zin te ontdekken. Wat is een stelsel van behoud, rustende op inzigten van eenen hoogeren stempel — dan wat? hooger (naar het schijnt) dan de voorschriften van het materiëel belang! maar wat beteekent dit? Waartoe die mystieke taal? Eilieve, wie kan zich hieruit een regt klaar denkbeeld vormen van het stelsel der regering?

»De regering heeft zich overtuigd, dat zelf-
»zucht en kortzigtigheid thans Suriname al meer
»en meer te gronde rigten."

Eene harde beschuldiging jegens de kolonie en die daarmede in betrekking staan; eene beschuldiging die — wanneer de minister althans particuliere personen, geene ambtenaren bedoelt — te meer vreemd is, daar de regering vóór weinige jaren nog bij voorkeur de Surinamers met den naam van *goede ingezetenen* plagt te bestempelen (12). Maar dit verwijt van *zelfzucht* is al weder des te vreemder, daar de kolonie zich na veertien jaren lang met onuitputtelijk

geduld de niet-nakoming der door Nederland jegens haar aangegane verbindtenissen en daarmede de zwaarste verliezen heeft getroost; en niet minder opmerkelijk is het, dat de Nederlandsche regering aan *kortzigtigheid* den achteruitgang der kolonie toeschrijft, daar het juist de kortzigtigheid der regering is geweest, die het leed, waaronder Suriname thans gebukt gaat, heeft berokkend of verzuimd heeft daarin tijdig te voorzien!

»Maar zij wanhoopt niet, om door de mede-
»werking van verstandigen en welgezinden, het
»kwaad te stuiten."

Dan zal de regering toch eenen anderen weg moeten inslaan om zich van eenige medewerking te verzekeren. De medewerking der koloniale ingezetenen werpt zij van zich af, door den gouverneur-generaal tegenover al wat aanzienlijk is in de kolonie te willen handhaven. Nu reeds heeft zij dien ten gevolge geene zes personen onder de ingezetenen kunnen aantreffen, geschikt om tot leden van den kolonialen raad te worden benoemd. De medewerking der adressanten stoot zij evenzeer terug door hunne aanbiedingen en uitnoodigingen met stilzwijgen te beantwoorden. Integendeel tracht zij klaarblijkelijk verdeeldheid te stoken tusschen de Surinaamsche administrateuren en de Nederlandsche eigenaars of belanghebbenden en hen tegen elkaâr in het harnas te jagen. De medewerking der Staten-Generaal wijst zij af, door de leden van alle bemoeijing met, van alle kennisneming van de koloniale belangen uit te sluiten. De medewerking van den Raad van State slaat zij in den wind,

door zelfs buiten dezen om, de gewigtigste besluiten, de belangrijkste algemeene maatregelen van bestuur te nemen, die de toekomst en de rust der kolonie be dreigen.

»Het stelsel der regering is niet, om de nij-
»verheid van Suriname aan haar lot over te la-
»ten, maar om ze te veredelen en zelfs uit te
»breiden, door de afscheiding van landbouw en
»fabrijkwezen; eene afscheiding, waarvan zich
»ook eene lotsverbetering der slaven laat ver-
»wachten."

Zeer goed, indien men slechts vroeger daartoe ware overgegaan, met bekwaamheid de zaak bestuurde en zich van de medewerking van den kolonialen raad en der belanghebbenden had verzekerd.

»Dat stelsel is niet, om het Surinaamsche
»bankpapier ter kwader trouw aan depreciatie
»over te laten, maar om de daartoe betrekke-
»lijke verbindtenissen met getrouwheid na te
»komen, zoodra het zal kunnen geschieden,
»zonder de lasten der ingezetenen van het moe-
»derland te verzwaren."

Indien dat waar is, moet de regering ook den schijn vermijden van die depreciatie van het bankpapier te bevorderen, en niet de agio door besluiten wettigen. Maar dit is niet genoeg. De verbindtenissen jegens Suriname moeten zelfs met opofferingen, is het nood, voor Nederland worden nagekomen, want die verbindtenissen zijn niet minder verpligtend dan alle andere jegens de schuldeischers van den staat; maar de nakoming van die verbindtenissen

onvoorwaardelijk te willen uitstellen tot die geschieden kon zonder de lasten der ingezetenen van het moederland te verzwaren, dit zoude kunnen gelijk staan met een uitstel *ad kalendas Graecas*.

Deze zelfde aanmerkingen gelden de laatste zinsnede, de slotperiode der ministeriële redevoering.

»Dat stelsel is niet, om aan Suriname, nu »en in het vervolg, geldelijke hulp te onthou»den,'' enz.

Suriname verlangt geene andere geldelijke hulp dan de nakoming der verbindtenis, dat het koloniaal en Nederlandsch muntstelsel gelijk zullen zijn en dat het bankpapier ten alle tijde voor wissels op Nederland a pari zal kunnen worden verwisseld. De maatregelen die dit kunnen bevorderen moeten door de regering worden bij de hand genomen; dan zal, bij uitbreiding van het voortbrengend vermogen der kolonie, bij vermeerdering van derzelver middelen van bestaan, bij een rigtig bestuur der koloniale geldmiddelen, zelfs de jaarlijksche subsidie weldra geheel kunnen worden gemist of aan de emancipatie der slaven, waarover de minister zich volstrekt niet uitlaat in zijne beschouwing van het regerings-stelsel, kunnen worden dienstbaar gemaakt.

Maar geene rijkdommen, die niet verslonden, geene krachten die niet verspild worden, wanneer een slecht bestuur daarover de vrije en boven alle verantwoording verheven beschikking heeft!

VIII.

DE BEDOELING DER ADRESSANTEN.

De minister heeft zijne verantwoording besloten met aan allerlei recriminatiën en beschuldigingen tegen de adressanten lucht te geven. „Zij willen (volgens den minister) door een votum der Tweede Kamer, het stelsel van uitmergeling en onbepaald slaven-beheer bestendigd zien! Zij schreeuwen tegen de autocratie, die met de pen wordt uitgeoefend, om die, welke de *zweep* en de *Spaansche bok* tot werktuigen heeft, onder de goedkeuring van de Staten-Generaal ongehinderd te kunnen laten bestaan"!

Inderdaad het gaat ver, wanneer een minister des Konings aan zes en veertig respectable Amsterdamsche handelshuizen zulke afschuwelijke geheime bedoelingen durft onderstellen. Waarlijk, de minister doet niet onder voor de teekenaars van het proces-verbaal van 1 Julij. Maar wanneer de minister die daad meende te moeten afkeuren, doet hij verkeerd, dezelve na te volgen en te trachten in bitterheid en hatelijkheid nog te overtreffen (13).

De minister acht het voorzeker stelselmatig, zich boven beredeneerde vertoogen en grondige klagten te

verheffen. Het zal nu te bezien staan, of de Staten-Generaal de meening van den minister zullen deelen.

Wij voor ons hebben eene geheel andere slotsom getrokken uit het adres der Surinaamsche belanghebbenden. Onzes inziens, verlangen zij eene wijziging in het regerings-stelsel ten opzigte der kolonie; geene autocratie, geene willekeur, geene eigendunkelijke en boven alle verantwoording verheven oppermagt van den minister; de verzekering van eenen wetgevenden invloed aan de Staten-Generaal op het lot der kolonie; de intrekking of buiten-effectstelling van de besluiten van 6 November 1844, als in den vorm strijdig met de grondwettelijke waarborgen en in derzelver wezen eene inbreuk makende op het octrooi der kolonie en de onafhankelijkheid der regterlijke magt; de terugroeping van den gouverneur-generaal, die door zijne gedragingen de achting en het vertrouwen der koloniale ingezetenen en der Nederlandsche belanghebbenden heeft verbeurd; de daadwerkelijke nakoming der verbindtenissen door de regering jegens de kolonie aangegaan; de invoering van nieuwe bepalingen omtrent de slaven met medewerking der daartoe bereidvaardige belanghebbende eigenaren.

Geen wonder voorwaar! dat de minister dit alles niet in het adres heeft gelezen, en dat hij getracht heeft daarvoor andere bedoelingen en drijfveren in de plaats te stellen.

Maar bij dien strijd omtrent de bedoeling zelve der adressanten en bij het groote verschil in de opgaven van het gebeurde tusschen de adressanten en

den minister, kunnen de Staten-Generaal wel niet anders doen, dan eene commissie benoemen om de zaak behoorlijk te onderzoeken.

Daarvoor pleit ook de omstandigheid, dat de meeste leden der commissie voor de verzoekschriften tijdens het uitbrengen van hun rapport geene behoorlijke kennis hadden genomen van de bij het adres gevoegde bijlagen of van de staatsstukken, welke bij de beoordeeling der waarde van dat adres moesten in aanmerking komen (14).

Voor de kolonie en de belanghebbenden bij derzelver lot is de zaak van het hoogste gewigt. Het moet blijken, dat men niet te vergeefs bij 's lands vertegenwoordiging over grondwetschennis en miskenning van verkregen regten of minachting van de ware belangen der kolonie klaagt. Daarentegen moet ook de regering in de gelegenheid gesteld worden hare gedragslinie te verdedigen. De geheele waarheid en niets dan de waarheid moet worden gezocht en in het licht gesteld.

Het benoemen der commissie tot onderzoek is daartoe het beste, het eenige middel. Het met voorkennis der regering gearresteerde reglement van orde geeft daartoe aan de Staten-Generaal de bevoegdheid, en men mag van de regering zelve nu verwachten, dat zij de doelmatige strekking dier bepaling helpe verwezenlijken. Het zoude zwakheid en mistrouwen verraden bij de regering of de ministeriëlen in de Kamer, wanneer men zoodanige benoeming tegenwerkte of de commissie, na hare benoeming, paralyseerde : te meer, daar de adressanten dat onderzoek

van hunne zijde niet toonen te schromen, maar daarop integendeel krachtig aandringen.

Met gespannen verwachting ziet Nederland de beslissing der Kamer en het eindresultaat der zaak te gemoet. Al wat minder is dan volledig onderzoek is eene schande voor Nederland, een ongeluk voor de kolonie. Dit onderzoek moet de eerste poging zijn om vertrouwen in te boezemen aan allen, wie het behoud, het herstel, het geluk der kolonie ter harte gaat.

NASCHRIFT

OVER DE KONINKLIJKE BESLUITEN VAN 6, 9, 21 EN 25 APRIL.

Terwijl van de eene zijde de Surinaamsche belanghebbenden de Staten-Generaal met een nieuw adres naderen, en het publiek door de uitgave van onderscheidene stukken betrekkelijk de Surinaamsche kwestie wordt ingelicht, bestormt de minister deze kolonie met besluiten, en schijnt met geweld den stand van het geding te willen veranderen, om niet te zeggen, de zaak meer en meer te verwikkelen en te verwarren.

In zijne redevoering op den 14 Maart j l. in de Tweede Kamer gehouden, zeide de minister: »Welnu, Edel Mogende Heeren! de koloniale raad zal op den ouden voet worden hersteld, zoodra het zal gebleken zijn, dat er zes *verstandige* en *moderate coloniers* in *Suriname* te vinden zijn onder die klasse van ingezetenen, welke hier uitsluitend in aanmerking moeten komen: de *eigenaren* en *administrateuren*. Na al het gebeurde, was het twijfelachtig of de gouverneur-generaal wel dadelijk eene bevre-

digende keuze zou hebben kunnen doen: en dit moest vooraf blijken."

De minister schijnt toen nog onbewust geweest te zijn van hetgeen hij den derden April daaraanvolgende in een geheim rapport aan Zijne Majesteit heeft kunnen openbaren (en waarop het besluit van 6 April is gebaseerd), dat namelijk de gouverneur-generaal, als een nieuwe Diogenes met een lantaarn zoekende, eindelijk *menschen* gevonden had... zoodanig als hij ze uitsluitend gebruiken kon en die hij dan ook tot het waarnemen der vacante heemraadschappen, ingevolge het Koninklijk Besluit van 6 November N°. 11, had gekozen. De gouverneur-generaal — zegt de minister — heeft bij zijn verslag, gedagteekend 17 Januarij, een loffelijk getuigenis gegeven omtrent de geschiktheid en de goede gezindheid van die zes ingezetenen: — en dit is voor den minister genoeg om onmiddellijk dezelfde personen tot honorifieke leden van den kolonialen raad aan te stellen! Immers, als de gouverneur-generaal in die omstandigheden hen aanprees, waren het *verstandige* en *moderate coloniers!* De minister heeft echter vergeten, dat het octrooi van 1682 zoowel als het regerings-reglement van 1852 nog een derde vereischte voor leden van den kolonialen raad opnoemt, dat zij namelijk tot de *aanzienlijkste coloniers* moeten behooren; want daarvoor zal hij toch *alle* de benoemde personen niet willen doen doorgaan? Doch al waren zij nog veel aanzienlijker en nog veel meer gegoed, zeker is het dat zij, immers voor een gedeelte, in afhankelijke betrekking staan tot het gouvernement, daar één hun-

ner gepensioneerd en een ander zelfs effektief ambtenaar is.

Gelooft de minister, op deze wijze aan de bedoeling van het octrooi en regerings-reglement te beantwoorden? Heeft men in dien zin uitsluitend naar menschen gezocht?

In dezelfde redevoering van 14 Maart verhaalde de minister, dat in het vorige jaar eenige belanghebbenden met aandrang maar zonder eenig bewijs van laakbaar gedrag bij te brengen, op de terugroeping van den Heer Elias hadden aangedrongen. Het onderzoek, zegt hij, dat de Koning toen gelastte, had tot slotsom dat er voor deze *openbare* afkeuring en vernedering van dien landvoogd geene termen waren. Z. Exc. beweerde voorts dat de tegenwoordige adressanten door een *votum* van de Tweede Kamer de terugroeping van den gouverneur-generaal wilden bevorderd zien.

Dit *beweerde* de minister op 14 Maart, maar wat *deed* hij nu? Op den 31 Maart scheen hij het veiliger te achten, het *votum* van de Tweede Kamer niet af te wachten, en zelf voor de terugkomst van den Heer Elias handen aan het werk te slaan. Op de voordragt toch van den minister van 31 Maart, werd den 9 April een nieuw Koninklijk Besluit genomen, waarbij eene *nieuwe* verandering in het regerings-reglement werd gemaakt — of liever eene *oude* — want de regering komt daarbij terug op hetgeen vroeger bestaan had en afgekeurd was: zoo zal zij later ook dit plan weder afkeuren om tot

;ets ouds terug te keeren! Suriname krijgt nu weder een' *gouverneur* in plaats van een' *gouverneur-generaal*, en Curaçao met de eilanden zullen in regtstreeksche betrekking staan tot het departement van koloniën. Voor ieder die een weinig nadacht, was het plan des ministers volkomen duidelijk. Er moest een voorwendsel zijn om den Heer Elias met fatsoen te kunnen terugroepen: dat voorwendsel werd tegelijk eene vernedering voor de Kolonie. Vleide zich de minister ook, dat op deze wijze de behandeling der Surinaamsche aangelegenheden in de Kamer van zelve zoude komen te vervallen? Hoe dit zij, opmerkelijk is het, dat nog voor het rapport over het tweede adres werd uitgebragt, en voor de zaak weder op het tapijt kwam, de ministeriële begoocheling hare vervulling erlangde op dezelfde wijze als ieder het na het besluit van 9 April verwachtte, en de Arnhemsche Courant van 15 April reeds openlijk gezegd had.

Dit werk heeft de minister op 21 April volbragt. De Heer Elias, zoo heet het, had reeds *herhaaldelijk* om zijn eervol ontslag gevraagd. Sints wanneer toch? Het is waarlijk jammer, dat de minister dit op 14 Maart niet reeds medegedeeld heeft, en nog meer zoude het te bejammeren zijn indien werkelijk de Heer Elias op een zoo billijk verzoek *herhaaldelijk* heeft moeten terugkomen. Welke reden bestond er voor den Heer Elias, om daarop zoo verbazend aan te dringen of voor den minister, om zich zoo dringend te laten smeeken?

Eindelijk verschijnt nog, op het rapport van den minister van 24 April, een Koninklijk Besluit van 25 April (welk eene verbazende spoed!) waarbij uit het Oost-Indisch beschikbaar overschot eene som wordt »bestemd tot gedeeltelijke inwisseling van het Surinaamsch bankpapier," waaromtrent nader de wijze en het bedrag der inwisseling zullen worden bepaald.

Wat beteekent dit? Is het de opening van een nieuw crediet tot het afgeven van wissels, gelijk vroeger wel eens heeft plaats gehad! Maar hoe kan die bedoeling met de gebezigde uitdrukkingen worden gerijmd?

In alle gevallen is het slechts eene *gedeeltelijke* vervulling van wettige verbindtenis, en de wijze van uitvoering niet zijnde geregeld, bestaat er gegronde vrees dat ook hier het goede dat in den maatregel zelf mogt gelegen zijn, bij de uitkomst zal falen, daar de koloniale raad, gelijk die nu is zamengesteld, te afhankelijk is om den minister tegen te spreken, en al durfde men tegenstand bieden, elke ernstige tegenspraak als rebellie kon worden aangemerkt en met afzetting beloond, terwijl eindelijk de minister te veel op de onfeilbaarheid van zijn stelsel vertrouwt om de voorlichting van deskundige belanghebbenden in te roepen.

Waarlijk, alles wèl beschouwd, speelde de minister eene zonderlinge rol. Tegen alle parlementaire usantiën gaf hij inlichtingen, vóór hij er om gevraagd werd; de zwaarwigtigste beschuldigingen van meer dan veertig Amsterdamsche handelshuizen beantwoordde hij met bittere verwijtingen en tegenbeschuldigin-

gen. Terwijl hij de aanstelling van ambtenaren tot leden van den kolonialen raad als eenen tijdelijken maatregel verdedigt, haast hij zich weder andere personen in derzelver plaats te doen benoemen, en kiest daartoe op goed geloof personen door den gouverneur-generaal aanbevolen die straks de kolonie zal verlaten. Hij verdedigt de handelingen van dien gouverneur-generaal, verzekert dat er geene termen bestaan om hem een *openbaar* blijk van afkeuring te geven, en neemt intusschen maatregelen om zijne retraite te kunnen voorbereiden. Op hetzelfde oogenblik dat de Staten-Generaal zich gereedmaken om de handelingen van den minister en den gouverneur-generaal te onderzoeken, willigt de minister aan den gouverneur-generaal een verzoek in, om hem des echter een eervol ontslag te bezorgen. In stede van aan de kolonie voldoening te geven en de gemoederen te bevredigen, verbittert hij velen door bij de keuze der leden van den kolonialen raad te passeren schier al wat aanzienlijk en onafhankelijk is in de kolonie. Wel verre van zelfs den schijn te vermijden alsof de regering het autocratisch stelsel zocht te bevestigen, breidt hij hetzelve, zoo mogelijk, nog verder uit door Suriname weder onder eenen minderen ambtenaar te stellen, deszelfs gebied te beperken, en alle de W. I. bezittingen van den minister en zijn kabinet nog meer afhankelijk te maken.

Het oogenblik was slecht gekozen om den Gordiaanschen knoop door te hakken, en alle de concessiën zelve van den minister pleiten tegen zijn stelsel. Maar met de concessiën is de zaak zelve niet geëindigd,

het geschil niet beslist. Er is geklaagd over grondwetschennis: die schennis zal, zoo zij bestaat, met de nieuwe benoemingen in den kolonialen raad niet ophouden eene waarheid te zijn: en bestaat die schennis werkelijk, dan is geen latere maatregel in staat die te dekken, maar moet die maatregel zelf als onwettig vervallen. Er is geklaagd over inbreuk op het octrooi en op de regterlijke onafhankelijkheid, en de terugroeping van den gouverneur-generaal kan het gebeurde niet uitwisschen: zijn eervol ontslag kan de Tweede Kamer niet verhinderen naar de klagten der adressanten een regelmatig onderzoek in het werk te stellen.

Maar vooral, — het is niet om de personen zoo zeer als om het stelsel en de vruchten van het stelsel te doen! Dat stelsel van weifeling, van willekeur, van alleenheersching buiten medewerking der Tweede Kamer, — dit moet, als strijdig met de grondwet en het belang der kolonie zoowel als van de Nederlandsche geïnteresseerden, ophouden te bestaan.

Bewijzen niet deze besluiten zelve, hoe onzeker, met het autocratisch stelsel, alles in de koloniën is? Bewijzen zij niet, dat er geen de minste waarborg bestaat, dat de toestand van *heden* die van *morgen* zijn zal? — De naam, de inrigting, de instellingen, de personen, alles wordt in vier en twintig uren veranderd. Wat de minister droomt bij nacht, wordt den volgenden dag verwezenlijkt, en de kolonie wordt getransformeerd, gemetamorphoseerd naar zijn welbehagen!

Indien de genomen maatregelen al op zich zelve

doelmatig zouden zijn, — wie is er die voor derzelver duurzaamheid durft instaan?

Wat kan zelfs de gelukkigste keuze van eenen gouverneur uitwerken, — en wij gelooven inderdaad dat de Baron Raders een kundig en onafhankelijk man is, — zoolang de kolonie van den wil des ministers geheel afhankelijk zijn zal en de benoemde gouverneur zich slaafs naar zijne bevelen zal hebben te gedragen?

Stel eens, er was aan het hoofd van het departement van koloniën een man nog veel beter gezind jegens Suriname dan de heer Baud, die de kolonie nog veel beter kende dan de Heer Baud, die het nut en belang der koloniën nog minder afmeette naar de baten die zij voor de schatkist afwerpen dan de heer Baud, — in één woord een minister die zich met het belang der kolonie geheel vereenzelvigde en niets achterwege liet om hetzelve te bevorderen door het beramen en uitvoeren der wijste en beste maatregelen: — wat zoude dit alles? Ook dan nog ware de kolonie afhankelijk van zijn leven, van zijne ambtsbetrekking: — kwam hij te vallen, daarmede zoude het geheele stelsel in duigen kunnen storten!

Zoo noodzakelijk is het dat er wetten daargesteld worden, waardoor de koloniën volgens zekere beginselen en vaste regelen worden bestuurd. Zoo zeker is het, dat de dierbaarste koloniale aangelenheden op wettelijke verordeningen moeten berusten.

Moge Nederlands vertegenwoordiging, moge ook de Nederlandsche Regering voor die edele taak niet langer terugdeinzen!

AANTEEKENINGEN.

(1) Het een zoowel als het ander heeft in ruime mate plaats gehad. Het tweede adres, van den 8 April gedagteekend, en bij uittreksel in het Handelsblad van 12 April voorkomende, geeft inderdaad op alle punten zoodanige feitelijke ophelderingen als welke de ministeriële redevoering uit dien hoofde reeds ten eenen male moeten ontzenuwen en vernietigen. Bij dat adres behoort als bijlage de « Verzameling van stukken aangaande de Surinaamsche aangelegenheden, thans aanhangig bij de Tweede Kamer der Staten-Generaal. Eerste Gedeelte. 's Gravenhage, Gebroeders Belinfante, April 1845," van welke verzameling eene vrij uitvoerige aankondiging te vinden is in de Nieuwe Rotterdamsche Courant van 20 en 21 April jl.

(2) De aanneming van het nieuw ontwerp van wet voor de koloniën op 12 April jl. door de Kamer der Pairs in Frankrijk moest alleen reeds den Nederlandschen minister uitlokken om aan de Staten-Generaal eenen wetgevenden invloed op het bestuur der koloniën te verzekeren! Hoe vele jaren hebben de Heer Baud en zijne voorgangers zich schijnbaar afgesloofd, om eene door hen noodzakelijk geachte verbetering in het lot der slaven te bewerkstelligen: — en welke is daarvan de uitkomst geweest? In Frankrijk heeft de openbare discussie over die wet veel licht verspreid over den toestand der koloniën en tevens bewezen, dat de volksvertegenwoordiging met kennis van zaken en met oordeel de koloniale aangelegenheden vermag te behandelen. Wat die tak der Fransche wetgevende magt kan, waarom zoude dat ook niet de Nederlandsche vertegenwoordiging, waar zoo veel meer kennis van de koloniën verwacht

mag worden. Maar die discussie in Frankrijk heeft tevens getoond, dat alleen de wetgevende magt in staat is om kracht met gematigdheid in het daarstellen van verbeteringen te vereenigen. Eindelijk, het is daaruit gebleken, dat de Fransche Kamer de eer der Fransche kolonisten heeft gehandhaafd en allerwege regt heeft laten wedervaren aan de wijze waarop de slaven werden beheerd. Zonderling steekt dit af bij de wijze waarop een Nederlandsch minister de onderdanen van Nederlands Koning heeft durven bejegenen. Z. Exc. had dit gerustelijk aan Engelsche dagbladschrijvers en libellisten kunnen overlaten.

(3) De besluiten van 6 en 9 April, waarover in het *Naschrift* breeder gehandeld is, dragen almede de blijken dat zij uit denzelfden bron afkomstig zijn.

(4) Het is te vinden in de boven aangehaalde *Verzameling van stukken*, bl. 113, volg. Hoe vele aanmerkingen men ook geneigd moge wezen op dat stuk te maken, moet men echter bij de beoordeeling daarvan billijkheidshalve niet uit het oog verliezen wat al aan de onderteekening daarvan was voorafgegaan en wat men nog voortdurend in de kolonie zag gebeuren. Zeker is van dat stuk veel meer kwaads gezegd dan de lezing heeft bewezen.

(5) Deze beide stukken komen in de *Verzameling* voor bl. 96 volg. en bl. 99. Het laatstgemelde Besluit, ofschoon in algemeene termen gesteld voor *de leden der Koloniale Raden in de West-Indische Bezittingen*, had echter, volgens de verzekering van den minister in zijne redevoering, meer bijzonder den Raad van Curaçao op het oog.

(6) Zie bl. 1, volg. der *Verzameling*, waar dit belangrijke stuk geheel voorkomt. Het is voorzeker een der opmerkelijkste staatsstukken van dien tijd.

(7) Vergelijk *Receuil van echte stukken en bewijzen wegens de zaak van den gouverneur-generaal* Mauricius, 1752, D. V, bl. 76, en voorts bl. 22 der *Verzameling*, art. L van de aldaar

uit het bekende werk van Hartsinck overgenomen *Verzoekpunten van redres* met de op elk dier punten gevallen uitspraak, en eindelijk bl. 10 van het tweede adres der belanghebbenden.

(8) In het *Naschrift* vonden wij gelegenheid om na te gaan in hoe verre de minister door het latere besluit van 6 April jl. de *facto* bestaande onwettigheid der besluiten van 6 November heeft zoeken te verhelpen en hoe hij daarin is geslaagd.

(9) Tot deze vertoogen behoort het « *Ontwerp ter verbetering van den financiëlen toestand der Kolonie Suriname* van J. J. de Mesquita, Surinaamsch grondeigenaar, uitgegeven door Mr. J. W. Tydeman, Advokaat te Amsterdam, gedrukt bij Bakels en Kröber, Amsterdam 1842. Wij nemen uit de voorrede, bl. VIII, het volgende over: « Geene elkander opvolgende toezendingen van gouverneur-generaal, geene beloften, waarmede « de goede ingezetenen" telkens worden in slaap gewiegd, geene kortstondige verademing door het openen van een beperkt crediet aan de West-Indische Bank, geene geringe militaire bezetting, geen stoet van ambtenaren, geene theoretische bespiegelingen omtrent slavernij of kolonisatie zijn in staat, de kolonie van eene gewisse vernietiging te redden."

« Eene grondige herziening van het staatsbestuur, eene doelmatige wijziging van het regtswezen en van de wetgeving, eene herlevendiging van het openbaar crediet door eene verbeterde bankinrigting, eene aanwakkering der bronnen van koloniale welvaart, en eene voorziening in de behoefte aan werkende handen, — dit in verband met een gematigd en wijs beheer onder eenen kundigen en verlichten gouverneur-generaal en met eene naauwgezette geldelijke administratie, is alleen in staat den vervallen toestand der kolonie weder op te bouwen, en haar voor zich zelve en Nederland vruchtbaar en belangrijk te doen wezen.

(10) Zie de verschillende vroegere adressen in de *Verzameling* bl. 90, volg., bl. 100, volg., bl. 104, volg., bl. 123, bl. 128, volg. Uit het laatste dezer stukken blijkt, dat de adressanten, alvorens zich aan de Staten-Generaal te wenden, den minister eer-

biedig gevraagd hebben, of in de besluiten van 6 November en in de kennisgeving van den minister (bl. 127, aldaar) het geheele stel van maatregelen lag opgesloten, waardoor de hooge regering voor 's hands in het bestuur der kolonie had voorzien. Op die vraag is geen antwoord gevolgd; indien echter de minister reeds toen voornemens was geweest om door het uitslag van den heer Elias en de benoeming van eenen anderen kundigen hoogen ambtenaar aan de kolonie genoegen te geven, ware het wenschelijk geweest, dat Z. Exc. aan de adressanten zulks op eenigerlei wijze kenbaar had gemaakt. In een constitutioneel land behoeft de verantwoordelijke minister het als geene vernedering te beschouwen aan *belanghebbenden* op hun verzoek inlichting te geven.

(11) Volgens particuliere berigten uit Suriname van 8 Febr. jl., liep te Paramaribo het gerucht dat een voorstel door Z. Exc. den minister Baud aan lord Aberdeen gedaan, om het gemengd geregtshof ter beteugeling van den slavenhandel, van Paramaribo naar Curaçao over te plaatsen, zeer beleefdelijk, maar niet minder stellig door den Britschen minister zoude zijn afgewezen. Is dat het onderwerp geweest der gewisselde nota's? Zijn dat de gewenschte uitkomsten waarmede de minister onze Vertegenwoordiging vleide? De minister zoude deze vragen kunnen oplossen!

(12) Suriname heeft zich boven alles dit te verwijten, dat het niet terstond, bij de eerste maatregelen der Regering waarbij het octrooi geschonden werd, de stem verheven heeft. Blind vertrouwen der ingezetenen, zelfzucht van ambtenaren en kortzigtigheid der Regering hebben Suriname te gronde gerigt.

(13) De adressanten hebben die ministeriële aantijgingen waardiglijk beantwoord in hun tweede adres bl. 2 en aan het slot.

(14) Inzonderheid na het inkomen van dit tweede adres en de daarin vervatte merkwaardige feitelijke inlichtingen welke, waar bevonden, geschikt moeten zijn om den evenaar ten voordeele der adressanten te doen overhellen, kon inderdaad niets dan de benoeming eener commissie verwacht worden, — en in deze verwachting heeft men zich, Gode zij dank! niet bedrogen.

